

UDVARHELYVÁRMEGYE HIVATALOS LAPJA

SZÉKELY-UDVARHELY

KÖZIGAZGATÁSI, KÖZGAZDASÁGI, KÖZMIVELŐDÉSI ÉS SZÉPIRODALMI HETILAP

UDVARHELYVÁRMEGYEI KÖZSÉGI ÉS KÖRJEGYZŐK EGYLETE, AZ ÁLTALÁNOS TANÍTÓ-EGYESÜLET ÉS A GAZDASÁGI EGYLET HIVATALOS KÖZLÖNYE

ELFIZETÉSI ÁRAK: Egészévre 8 K. Félévre 4 K. Negyedévre 2 K. Külföldre egész évre 12 korona. Papok-, tanítók-, gazdasági egyleti tagok- és közs. előjáróknak egész évre 6 K. Tanító-egylet tagjainak, közs. és körjegyzőknek 5 K. — Egy példány ára 16 fillér.

Felelős szerkesztő és kiadótulajdonos

BETEGH PÁL.

HIRDETÉSI DIJAK: Hivatalos hirdetések 100 szóig minden szó 4 fillér, azonfelül 2 fillér, magánhirdetések cm.-ként 6 fillér-többször közlésnél 4 fillérért közöltetnek. Nyílt-tér sora 1 K. Hirdetés és nyílt-tér díja előre fizetendő. — Megjelen hetenként egyszer: vasárnap.

Szerkesztőség és Kiadóhivatal: **BETEGH PÁL** könyvkereskedése, könyvnyomtató és könyvkötő üzlete (Kossuth-utca), hova minden e lapot érdeklő közlemények, előfizetések és hirdetések intézendők. — Kéziratok vissza nem adatnak.

A székelység mentő-munkálatáról.

(—sz —sz.) Hazánk nagyjait s — mondhatnám — talán minden igaz hazafit folyton egy kérdés foglalkoztatja: sejtünk a székelyeken! Hála a bölcs elgondolásnak, ez ma már nem csak üres szó, hanem a cselekvés stádiumába jutott szöveg. Pár nap múlva az előre feldolgozott beszédanyagok már a nyilvánosság elé jutnak, hadd lássa a nemzet; hadd tudja meg a világ, hadd győződjék meg a székely nép: komoly munkát végez a nemzet, midőn annak bármelyik töredékét veszélyben látja s önkéntesen a székelységet, mely földrajzi fekvésénél fogva is hazánk hatalmas keleti országrésze, de megélhetését tekintve, a szegény földművelő néppel kezet foghat. — Ezeknek tulajdonában, mintegy varázs-ütésre talpra állott minden érezni és helyesen gondolkozni tudó elem a megmentés munkájához. A tanító iskolájában, a pap szószékében, a hivatalnok íróasztalánál, az írók a sajtóban mind-mind ezen eszme hatása alatt harcolnak.

S vajjon az eddigi munkának van-e valami konkrét eredménye? Ha csak vármegyénket tekintjük is, azonnal szembe-

nőn áll előttünk egy lényeges alkotás. Vármegyénknek egy hatalmas „Egan“-ja: kishalmágyi Hollaky Arthur főispánunk, mint jó orvos, ki gyökeresen akar gyógyítani: a szeretet és békeesség enyhe levegőjében, az igazság napjának fényénél az Isten által adott, de eddig elrejtett kincset — a talajt aknáztta ki, hogy felszínre hozva, ez által közvetlen és azonnali segínyt nyújtson népének, mikor az eddig még ugyszólva meg sem gondolt lentermelést vármegyénkben meghonosította. — S bár egyelőre kicsinyesnek tűnt fel egyesek előtt ez az alkotás, egy év tapasztalata és eredménye az ellenkezőt fényesen bizonyítja. Szilárd akaratának, kitartó, egyenes férfiasságának erején felépült Székely-Keresztúron a lengyár.

A gyár tudvalevőleg 8 hold területen épült fel s e területet a nagyközség ingyen adta át a gyártulajdonosnak. A raktár-, gép- és munkaház 5 épületben van, melyet székely munkások építettek fel helyi anyagból. Közelében van az 1000 m. áztató tó, melynél 8 férfi munkás á 1 K 40 fillér és 30—40 gyermek á 60—70 fillér napi bér mellett dolgozik. — Harmat-áztatás is van, melynél 100—200 gyermek-munkás is foglalkozást talál fennebbi munkabér mellett.

A szárító, törő és vitorla gépeknél 2—2 ember, a kézi törőknél 30—35 leány dol-

gozik. A vitorla gépeknél 1 kg = 9 fillér, kézi törőnél 7 fillér díjat kapnak, úgy, hogy szorgalmas munkás kézi törőnél 3—4 K, vitorla és törő gépeknél 4—5 koronát is megkereshet naponként. A fizetés mindig hét végén pontosan történik s így minden munkás szép kis összeget visz haza családjának.

Három szakmunkáson kívül — kik közül 2 cseh, 1 magyar — a többi mind székely.

A gyárnak heti hozama átlag 15 mm. tiszta len. Azonban vármegyénk termelői még kellő mennyiségű nyers anyaggal ellátni nem képesek a gyáraó s így ez szükségletét Temesvár és a Szilágyság vidékéről kénytelen beszerezni. De örvendetes haladás mutatkozik már eddig is a termelésnél, mert míg a múlt évben átlag 15, a jelen évben már 40—50 vagon lent szállít vármegyénk gazdaközönsége a gyárnak.

Mindenütt nagyon szép minőségű len termelt. Különösen Atyha, a két Sófalva, Korond, Oroszhegy, Oláhfalva, Pálfalva remekel produktumával. Csupán Bögöz és Kányád szenvedtek kárt a jégverés miatt; 17 hold területü lent veszítvén el.

Hogy viszonyainkat tekintve, a len egyike a legjövődelműbb terményeinknek igen világos, mert kellő mivélés mellett át-

„SZÉKELY-UDVARHELY“ TÁRCZÁJA.

A tüzhely.

A „Székely-Udvarhely“ eredeti tárczája.)

Kalandos álmodom sohse volt,
A vágyam is nem messze járt.
Csupán egy kis boldog család,
Amit szívem magába zárt.

Boldog szülők s jó gyermekek:
Az élet legszebbik fele.
Négy fal között egy kis haza,
Lelkünk hazáért sir vele.

Itt éljek én, munkálva hűn,
Kiktől szívem hevül, szeret.
Szeretteinkért küzdeni:
Dicsőbbet férfi nem tehet!

Fülei Sz. Lajos.

Az álmatlanság ellen.

Az élőlények legcsodásabb életjelensége az álom, köztudomás szerint az emberi szervezetre éppen olyan fontos, mint a táplálkozás.

Nagy azoknak az embereknek a száma, akik a test épen-tartására szükséges alvás hiányában eltespednek. Nagy súlyt kell tehát fektetni arra, hogy az elme és a test megfelelő nyugalmat találjon, ha egészségünket meg akarjuk őrizni.

Ami a szükséges alvási időt illeti, úgy azt találjuk, hogy csecsemőknek mintegy 20 órán át kell aludniuk, míg a hetedik életévig 10 órára, a tizedik életévig 9 és fél órára, a tizenharmadik évig 8 és fél óráig van szükség, a felnőtteknek ellenben a két órás alvás is elég.

Ha elálmosodunk: ásitunk. Az ásitás pedig nem egyéb, mint mély belélegzés, amelynek segítségével fokozott mértékben juttatjuk szervezünkbe a levegő élenyét. Jó altatószerként a bizonyos ideig tartó mély lélegzést ajánljuk. Sajátos altatószert javasol Salisbury dr angol orvos. Azt ajánlja ugyanis, hogy lefekvésnél a jobb kezét a homlokra, a bal kezét pedig a nyak alá téve ötvenig számoljunk. Ehhez a következő magyarázatot fűzi. A jobb kéz tenyere és a test mellső része „plus“ magnetikus sarkok, míg a bal kéz tenyere és a test hátsó része „minus“ sarkok. Hasonnemű sarkok egymást taszítják és így miáltal az említett módon a kezek tenyerei az idegrendszer központjai felé kerülnek, a test hátsó részébe valóságos életáramot vezetünk és annak befolyását a test összes szervei között megosztjuk.

Ugy a testi, mint a lelki működés passzióvá válik, kielégítést nyer, elcsendesedik és ehhez az összes szervek hozzájárulnak. A legteljesebb kedélynyugalom és üdülés lesz az eredmény. Az összes testi és lelki zavarok elállanak és bekövetkezik a mély álom.

A testi és szellemi túlerőltetés, az elégtelen vagy meg nem felelő táplálkozás azonban ellenáll ennek az altatószernek. Ha az ideges álmatlanság éjjel áll be, amikor aludni szeretnénk, vagy ha valamely testi vagy szellemi bántalom miatt nem állhat be a pihenés, akkor a legjobb szer a friss levegő belélegzése.

Tapasztalták, hogy hasonló állapotban az illetők csak félig lélegzenek és ezzel kimerítik a tüdőből az éltető levegőt. Ennélfogva ily esetekben a legegyszerűbb és többnyire legjobb szerként a friss levegő belélegzését ajánljuk az álmatlanság ellen.

Állandó álmatlanság nagy mértékben izgató idegrendszerre vall. Ennélfogva az izgató italok és ételek (kávé, tea, sör, bor) kerülendők.

Lefekvés előtt vett 26—28 R.-foku langyos fürdő, vagy éjen való nedves borogatás elvezeti az agyból a vért, megnyugtatja az idegeket és így jó altatószer.

Azt is javasolják, hogy a félig hideg vagy langyos vízbe mártott törülközőt akként csavarjuk a nyak köré, hogy az a torkot is elföldje, száraz fele pedig a nedves fölé kerüljön. Apró, száraz csokoládé darabkáknak a nyelven való feloldása is kiváló, ártalmatlan altató. Erre a célra azonban ne illatosítást tett vagy mesterkélte, hanem egyszerű, tiszta csokoládét használjunk.

Dr. F.

lag holdankint 160—200 K jövedelmet hajt, mit más terményeink alig nyújtanak. Csak hogy ez nagyon természetesen kellő mivéltés mellett érhető el. A termelő közönség figyelmébe kell ajánlanunk, — bár nem tartozik e cikk keretébe — hogy talajunkat, melyben lent akarunk termelni, a gyomtól szabadítsuk meg. Mert az nemcsak a len fejlődését akadályozza meg, hanem a kinyövésnél kétszeresen, sőt háromszorosan több munkát igényel. Ezt pedig úgy érhetjük el, ha a tavaszi vetésre szánt talajunkat kora ősszel, mihelyt a termény a földből kikerült, nagyon sekélyen felszántjuk, elboronáljuk s ha lehet meg is hengerezzük, hogy az összes gyommagvak idejekorán kikeljenek; késő ősszel pedig ismét jó mélyen felszántjuk és tavasszal rendesen bevetjük. Ilyen munkálattal nemcsak szépen fejlett, hanem tiszta lent is nyerünk.

A fennebbiekből tehát világosan kitűnik, hogy vármegyénk derék főispánja ezen alkotásával valóban mentő munkálattal végzett, melynek még szebb eredményét a közel jövő fogja bebizonyítani, mikor az egész gazdaközönség öntudatra ébred.

Azonban lehetne-e oly ellensége, ki szívére téve kezét, el ne ismerné, hogy ezenkívül az ipar és gazdaság fellendítésére s általában e vármegye lakosságának boldogítására — Daniel főispán után nem tett senki annyit, mint Hollaky főispán. — Ilyent nem gondolok! . . . S bár némelykor cikáznak a gyanúsító, rágalmozó elemek, de annál fényesebben domborul ki a valódi nemes törekvés, mely a számbavehető sokaság elismerésének koszorújával mindig megtudja semmisíteni a gonoszt.

Főispánunk mentő-munkájához segítségül szegődünk s azt jóakaratu figyelemmel kíséri e vármegye minden igaz fia és hisszük, hogy nem sok idő múlva e vármegye a szeretet- és békesség, valamint a teljes megelégedésnek is színhelyévé válik. Ugy legyen! . . .

Elvi jelentőségű határozatok. A m. kir. minisztertanácsnak 1901. évi január 11-én hozott határozata: „Gyógyszerárú-kereskedő ellen gyógyszereknek tiltott kiszolgáltatása által elkövetett kihágás miatt indított ügyben az eljárás a közgazgatási hatóság hatáskörébe tartozik.” — A m. kir. közig. bíróság 1900. évi 2589. sz. határozata: „Bírói ítélettel elítélt nyugdíjazott tanítók nyugdíjukat akkor is elvesztik, ha nem büntették, hanem vétség miatt ítéltettek el.” — A m. kir. belügyminiszter 1901. évi 1243. sz. határozata: „A ki telepengedély nélkül bőrök szárításával iparszerűleg foglalkozik, nem a köztisztasági szabályok ellen vét, hanem az 1884. évi XVII. t.-cz. 158. §. b) pontjába ütköző iparkihágást követi el.” — A m. kir. közig. bíróságnak 1900. évi 14,190. sz. határozata: „Rovarok által okozott elemi kár czimén akkor is jár adóellenegedés, ha a kár nem terjed ki egész határokra.” — A m. kir. minisztertanács 1900. évi január 24-én hozott határozata: „A határok jogosulatlan kiszélesítése és a határkö jogosulatlan eltolítása miatt indított ügy elbírálása a kir. bíróság hatáskörébe tartozik.”

Világnapló.

Augusztus 7-én.

Széll Kálmán miniszterelnök Rátóti pihenőjét megszakítva e hó 1-én Budapestre utazott. A miniszterelnök egész nap hivatalos ügyek elintézésével foglalkozott. Innen visszatért Rátótra, a hol tudvalevőleg „pihenője” szintén munkából áll. Debreczen város kegyelmes

ünnepet ült e hó 3-án. A nemzeti ügyért elesett szabadsághősök emlékoszlopát leplezte le óriási közönség jelenlétében s a hazafias megemlékezés virágerdejét hintette arra a földre, a melyet e hősök vére szentelt meg. A város és megye előkelőségei között foglalt helyet Hentaller, Pap Elek, Dobieczy, Rakosi Viktor és számos más notabilitás. Az országos függetlenségi és 48-as párt e hó 14-én Toth János alelnök elnöklésével értekezletet tart, melyen a szönyegen fekvő politikai kérdések kerülnek tárgyalás alá. Mint tudvalevő a szalkai kerületben id. Jakabffy István választott meg képviselőnek. A kisebbségben maradt ellenpárt petícióval készül megtámadni Jakabffy mandatumát azon a czimén, hogy a képviselő a fuvarosokat előre kifizette

Mági távirat szerint Krüger nyaralójában augusztus 31-én általános bur konferencia lesz, a melyben Steyn, Mayer Lukács és Schalk Burgeren kívül valamennyi jelentékeny bur vezér részt fog venni. Mint a főváros lapokból olvasható volt, Vilmos császár és Miklós czér Révalban találkoznak. Politikai körök véleménye, valamint a felhivatalos sajtó szerint a két császár találkozása Révalban elsőrendű fontosságú politikai esemény lesz. Oroszország és Spanyolországból újabb sztrájk híre jön. Péterváron a Putilow-féle vasművekben 4000 munkás sztrájkba lépett, míg a spanyol Massaróban az összes gyárak munkásai beszüntették a munkát. Amerika még mindig forrong. Panamai jelentés szerint Aquadue mellett Ferrara vezetése alatt a felkelők és kormány csapatai közt heves küzdelem folyt, mely július 9-én kezdődött. Hir szerint július 30-ig 200 fölkelőt öltek meg vagy sebesítettek meg, míg a kormány csapatok 18 embert vesztek. A londoni Timesnek küldött jelentés szerint a japánok Formosa sziget déli részén erős harcokat vívtak a felkelőkkel, a kiket szétszórtak. A japánok egy halottat és kilenc bseesültet vesztek. A burok körében beszélnek, hogy Botha, De Vet és Delarey legközelebb tanácskozni fognak az angol királlyal, Balfurral és Bhamberlannel. A bur vezérek három követelést fognak előterjeszteni. Kivánni fogják, hogy a bur foglyoknak mentől előbb engedjék meg a visszatérést, továbbá hogy ejtsék el Transzval egy részének Nátálhoz való csatolását s végül hogy nyolcz millió fontnyi kölcsönt vehessen fel Transzval. Károly román király Ischlben meglátogatta királyunkat, mely találkozon Beck báró vezérkari főnök is jelen volt. Beck báró jelenléte állítólag fontos katonai kérdések megbeszélésével függött össze a Balkán-félszigetet illetőleg arra az esetre, ha bizonyos események Ausztria-Magyarországnak közbelépését tennék szükségessé.

A mértékletesség.

(Dr) A mértékletesség fogalmával a lehető legkevesebb ember foglalkozik és így esik meg az, hogy az élvezetek mértéken felüli kihasználása által kárt okoz egészségében, pedig meg kellene tartani mindenben a kellő mértéket, szem előtt tartva eme mondást: A mértékletesség a hőlcsek erénye.

A mértékletesség az ember életében igen nagy fontosságú, mert alapfeltétele a testi egészségnek és lelki épségnek s megteremtője a boldogságnak. Ha igényeinkben és érzelmeinkben mértéket tartani megtanultunk; ha a viszonyokkal számolva követeléseinket korlátozni tudjuk, csodálkozni fogunk azon, hogy mily kevéssel érjük be,

mily könnyen viseljük a sors változandóságát s a minket ért csekély jó és szép fölött mily igaz szívből tudunk örülni. Egyszóval boldogok vagyunk.

Ezért kell mértéket ösmerni a fájdalomban is, nem szabad azt tulhajtani; mértéket ösmerni az örömben, hogy kicsapongással ne fajuljon. Semmiféle élvezet ne hajtassék a végletekig és erőnk se használtassék ki a képtelenségig. Mindkettő gyengíti a testet és tompítja az elmét. Ne kinozzon tulságos szánakozás vagy bánal Embertársainktól ne követeljünk ember fellettit. Ismerjünk mértéket ítéleteinkben ohajtásainkban és vágyainkban.

Főtényező a mértékletesség a művészetben és tudományokban is, mert annak hiánya az alkotásokban a szertelenség bélyegét hordja magán s veszélyezteteti annak fönségét, emennek meggyőző igazságát. A pesszimista a mily szertelen az élet árnyoldalainak színezésében, ép oly szertelen az optimista a fényoldalak fölmagasztalásában. Mindkét részen szembeütő a világnézetek mértékletessége. Mig az egyik nézeteinek sötét szemüvegén át az élet derűs pillanatait nem képes felfedezni s így sivárnak vigasztalannak találja e földi létet, addig a másik tulhajtott optimizmussával uszik a világi élvezetek árjában, mig azok mértékletelen élvezete lelki petyhüdtességét idézik elé. Boldogtalan mindket'ő. S különbséget közöttük csak annyiban látunk, hogy mig az az egyiknek egész életén át kísérője volt e rém, addig a másiknak élete befejezőjén lett utitársa; keserűen figyelmeztelve őt, hogy mily téves utakon hajhászta a boldogságot.

Összhangzó lelki békét, kellemes, nyugodt kedélyhangulatot, azon csendes, derűs boldogságot csak az életviszonyok sokféleségében megtartott mértékletesség nyújt — de hogy ezt elérhessük, elsősorban tartunk mértéket az anyagiak élvezetében, hogy egészséges testben lakhasson az alkotó lélek, mert csak így remélhetjük, hogy épnek marad.

Az államsegély-kérvények felszerelése.

Minthogy az államsegélyért való kérvények felszerelése tekintetében igen sokan tájékozatlanok, Sziklay P. Gyula, Udvarhelyvármegye kir. s. tanfelügyelője a következő utbaigazításokat teszi közzé:

(1. folyt. és vége.)

Ha azonban az elhalt tanító után özvegy maradt, a tanító elhalálása után az iskolaszéki elnök a nagyméltóságú vall. és közoktatásügyi miniszter urtól a tanító özvegye részére kérelmezze az elhunyt tanító által élvezett államsegélynek (korpótlék államsegélyek) féléven át való folyósítását. A kérvény a vármegyei közig. bizottsághoz küldendő be s a következő okmányokkal szerelendő fel:

a) Nyilatkozat arról, hogy az özvegy részére a tanító által élvezett összes járandóságok féléven át kiszolgáltatnak-e az iskola fentartó által?
b) Nyilatkozat arról, hogy a tanító halálát követő féléven át alkalmaztatik-e új tanító a megüresedett állomáson?

c) A tanító elhalálozásáról szóló anyakönyvi kivonat.

d) A községi előjáróság által kiállított és illetékes lelkész által is aláírt bizonylat arról, hogy az özvegy tanítóné férjével, annak bekövetkezett haláláig egyetértésben együtt élt.

III. Ha valamely felekezeti iskolai tanító fizetésének kiegészítésére engedélyezett államsegély, az illetékes iskolaszéki elnök eljárása teljesen ugyanaz, mely azon esetben foganatosítandó, midőn a tanító államsegélyes helyéről más állomásra távozik, azzal a különbséggel, hogy az államsegély folyósítása iránti kérvény b) mellékletül csatolt nyilatkozatban csak az tüntetendő fel, hogy a megválasztott tanító (tanítónő) mely napon foglalta el tényleg új állomását.

Midőn községi iskolai tanítók részére kértik államsegély, más az eljárás.

Oly községi iskolaszék, mely a tanító fizetésének kiegészítésére még nem folyamodott államsegélyért, először az államsegély engedélyezéséért tartozik folyamodni. E célból a vallás- és közoktatásügyi minisztériumhoz címzett kérvényét a megyei közig. bizottsághoz tartozik beküldeni.

A kérvény mellékletei:

1. A községi iskola költségvetése.
2. A község háztartási költségvetése.
3. A tanítói állomás díjlevele.
4. A község egyenes állami adójáról kiállított adóhivatali kimutatás.

Az államsegély folyósítása iránt ugyanazon eljárás szerint kell folyamodni, mint a felekezeti iskolai tanítók államsegély iránti kérvényeinél láttuk.

A községi tanító korpótlékának fedezésére a községi iskolaszék a korpótlék esedékességéig napját megelőzőleg három hónappal tartozik államsegélyért folyamodni a minisztériumhoz címmezve, a megyei közig. bizottsághoz a következő mellékletekkel felszerelve:

1. A községi iskola költségvetése.
2. A község háztartási költségvetése.
3. A tanító díjlevele.
4. A tanító oklevele.
5. A tanítónak idő- és sorrendben összeállított szolgálati bizonyítványai, melyek a tanítónak a tanítói pályán e g y h u z a m b a n — bár különböző helyeken — való öt évi működését igazolják.

6. A község egyenes állami adójáról kiállított adóhivatali kimutatás.

Egyházi élet.

Tekintetes Szerkesztő Ur!

A „Székely-Udvarhely“ folyó évi 30. száma „Egyházi élet“ című rovatában megjelent „Unitáriusok gyűlése“ című közleményhez kiegészítőül kérek egy kis tért becses lapjában.

Sajnálom, hogy cikkirő ur elfeledte nyilvánosságra hozni, azt a mi egyházi életünkben feltűnő állapotot, hogy a tordátfalvi közgyűlésen egyik köri felügyelő gondnok sem volt jelen, s így nem volt, a ki a közgyűlés méltóságához illő „ékes“ és „szép“ rendet fenntartassa!

Ennek tulajdonítható, hogy a Ferenczi Áron interpellációjával a közgyűlés nagyrésze nem érdeklődött, sőt maga az elnökség is — mint „nem közigazgatási tárgy“-at — jegyzőkönyvelésre sem méltatta! Pedig . . . pedig: szükséges volna egy olyan intézkedést tenni, mely szerint „lelkész és tanító“ elhaltával köteles legyen minden vidéki és egyházköri lelkész és tanító arra, hogy legalább a temetésen, személyesen részt vegyen. Mert ha megromlott társadalmi életünkben egymással nem törődve, a „szeretet“ és „barátság“ köteleit megvetve, Krisztus szellemében nem tudunk apostolok lenni (?), legalább az elválás szomorú pillanatában — csupán a látszatért is, szükségét látnám a testvéries, személyes megjelenésnek, hogy az által, mintegy „imponálva“ jóvá tehetnők a közvélemény azon szomorú ítéletét, mely szerint még a „belső emberek“ között sincsen „szeretet és békeség“.

Nem szégyen és kisebbség-e reánk, belső emberekre nézve, hogy az Ujszékelyen elhalt 92 éves Bedő Lajos lelkész társunk temetésén egyházkörünkől egyetlen-egy lelkész és k tanító sem vett részt?!

Mit mond erre a nép? Hogy ítélnék felettünk más hitfelekezeti felebarátaink. Bizonyára a nép nyilatkozata s a testvéregyházak hívei, kikkel egy körben működünk, csudálkoznak a mi közönyös eljárásaink felett! S mi közgyűlésileg még is azt mondjuk, hogy ez az ügy nem „közigazgatási“ s így „egyházköri közgyűlésen nem lévén tárgyalható, még jegyzőkönyvbe se vezetődjék“! Hol van tehát ennek a sérelmes ügynek illetékes fóruma? Bizonyára nem „fenn“, hanem itt „alant“ abban a körben, a hol mi működünk!

Elfelelte cikkirő ur nyilvánosságra hozni még azt is, hogy a közgyűlés menete nagyobb részben inkább bevált „piaczi csevegésnek“, mint „egyházi gyűlésnek“, a mennyiben a tárgyalások menetén csak egy pár szónok uralta — úgy a hogy a helyzetet, kik elragadtatva a pillanat hevéből, tul mentek a házszabályokon s az egyes tárgyaknál 4—5 ízben lett felszólamlás mellett annyira belebátoztak a személyes vitatkozásokba, hogy a „nagy többség“ unatkozva a „piaczi csevegésen“, magán társalgásba merült; míg mások, bizonyos egyházi nyomtatványok elárusításával sáfárkodtak (a templomban).

A megejtett választásoknál is kifelelte cikkirő ur referációjából a javát. Azt t. i. hogy a megválasztott „közügy igazgatót“ az elnökség nem tudta hivatalába beiktatni, mert a hivatalos „esküfőforma“ otthon maradt.

A mi pedig a közgyűlést elfogadó hitközség kiváló vendégszeretetét illeti, annak a szerfeletti dicséretnek — a „többi ekklézsiák felett“ — az én nézetem szerint nincs helye és értelme! Mert a közgyűlési tagokat szállásba befogadni kötelesség. Ezen kívül, hogy az „Egyházkör“ által fizetett 150 korona készpénzért egy tisztességes közébédéről is kell gondoskodni: nézetem szerint ez is kötelesség! s talán még az is kötelessége lett volna a rendezőségnek, hogy a közébédre történt meghívásnál — ott a helyszínen, több figyelmet fordítsanak az „illetékesekre“ — mint tettek a „nem illetékesekkel“!

Uram, uram! köri felügyelő gondnok uram! kérem vegye ezeket tudomásul!

Figyelő.

Tan- és nevelésügy.

Tanítók továbbképző tanfolyama.

Bevégződött az a tanfolyam, melyet a vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter Budapesten és Kolozsváron a tanítók továbbképzésére rendezett a jelen év július 7-től augusztus 3-ig.

Vármegeinkből 3 tanító vett részt ezen tanfolyamon és pedig Kovács Mihály parajdi, Beke Albert nagygalambfalvi, Szász Béla székelykeresztúri ig.-tanítók. Mi udvarhelymegyeiek a Kolozsváron rendezett tanfolyamon voltunk, ahová összerengelt az ország különböző megyéiből közel 50 tanító. Erről a tanfolyamról akarok egy pár szót elmondani.

A kolozsvári tanfolyam vezetőjének és előadó tanárainak a megválasztása igen szerencsés volt. A tanfolyamot Kozma Ferencz kir. tanácsos és kolozsmegyei kir. tanfelügyelő vezette. Balányi Tivadar pozsonyi tanítóképző intézeti tanár a magyarnyelvtant és irodalmat adta elő, Felméri Albert a kolozsvári tanítónőképző-intézet tanára a földrajzot és a magyar történelmet, Kovács Béla szintén kolozsvári tanítónőképző-intézeti tanár a természettan nevezetesebb vívmányait, valamint a népiskolában szükséges természetani kísérleteket, Krausz Sándor kolozsvári tanítóképző tanár a lélektant és nevelést; Hajtman Pál dévai gyak. isk. tanár gyakorlati tanításokat tartott. Czukrasz Róza is bemutatta a phonomimikai módszerét.

Soha nagyobb szeretetet és figyelmet hallgatóság nem tanusított előadói iránt, mint ezen tanfolyam hallgatói, kik meg sem pihentek az iskolai év lezárása után, mégis naponként 6—7 órán át, néha kiállhatatlan hőségben hallgatták az előadásokat, az előadók a legnagyobb mértékben kiérdemelték a hallgatóság szeretetét és figyelmét, kik nem csináltak rideg leckeformát a tárgyaikból, hanem lelkük sugallata szerint a legszébb készültséggel és tudással beszéltek a kitűzött dolgokról, csakis ez tarthatta ébren mindvégig az évi munkában kimerült tanítókat.

Minket hallgatókat egy eszme vezérelt: meg-hallgatni tanárainknak szép, kedves előadásait, hogy azokból új erőt merítsünk a még nagyobb küzdelemre, munkára. A magyar néptanító lelkében egy szó van bevésve: Előre, e mellett harczolt és küzdeni fog jövőben is, jöllehet a munkája csaknem vértanui munka, dolgozni nagy lelkiismeretességgel, utolsó erőig, e mellett szenvedni és tünni s jutalmát csak a jól végzett munkában találja fel.

Van-e még e hazának munkása, ki olyan lenne, mint a néptanító, akit kicsinyelnek, lenéznek, de ő munkájának magasztosságától áthatva halad, s kedvét nem veszi el az emberek közönyössége, hanem inkább fokozza és űzi: Előre.

Azonban ég lelkünkben egy reménysugár: hogy eljön az a nap, a melyen a tanítóság arra a helyre jut, amelyet megérdemel.

Továbbképző tanfolyam tartása évről-évre elkerülhetetlenül szükséges, a hol a tanítók felfrissítik az eddig tanultakat, az önképzésre erős alapot nyernek, továbbá részint a tanárokkal, részint egymással való hosszabb érintkezés alatt sok új eszmének jutnak birtokába, a hevesebb vérmérséklet lecsillapodik, a csüggedők új erőt nyernek. Az idegen ajku tanítók pedig arról győződnek meg, hogy a magyar nem falja fel a nemzetiségeket, hanem mint édes testvérét szereti, becsüli, a hogy a tanfolyamunkon is történt, hol mintegy 10 idegen nemzetből való tanító volt.

Mi a tanfolyam hallgatói sohasem tudjuk eléggé megköszönni a nagyméltóságú vallás- és közoktatásügyi miniszter urnak a tanfolyam rendezését, nem tudjuk eléggé megköszönni a tanfolyam előadójának lelkes előadásait, mindezekért azt kívánjuk, hogy törekvések után minél több virág fakadjon a magyar nemzeti népoktatás mezején.

Szász Béla.

Iparügyek.

Cserépfedő munkák. A fehéregyházi 30 drb telepés ház cserépfedő munkáinak biztosítása végett a segesvári m. kir. állattenyésztési ker. felügyelőségnek e hó 2-án árlejtés volt. Ajánlatot tettek: Barth Dénes (Máslak) 913 koronával, Kosztolányi János (Erzsébetváros) 1237 K 68 fillérrel, Vladár Ferencz (Székelyudvarhely) 1796 K 10 fillérrel. Barth Dénes máslaki vállalkozó ajánlata van jóváhagyás végett felterjesztve.

Élelmiszer. A marosvásárhelyi kereskedelmi és iparkamara tudatja, hogy a sepsiszentgyörgyi m. kir. állami méntelep parancsnoksága 1903. évi élelmiszer és takarmány szükségletét f. évi augusztus hó 21-én délelőtt 9 óráig benyújtandó ajánlatok alapján biztosítja.

Gabonaszállítás. Tekintettel arra, hogy a vetések állása jó termést ígér a kedvező kereskedelmi viszonyok mellett, ha a jó termés iránt táplált remények teljesülnek, nagy gabona forgalomra s különösen jelentékeny külföldi kivitelre van kilátás, a marosvásárhelyi kereskedelmi és iparkamara figyelmezteti az érdekeltet, hogy egyéb tömeg áruikat lehetőleg még a gabona szállítás beállta előtt eszközöljék, mivel a m. kir. államvasutak igazgatósága a gabona szállítási idény alatt első sorban a gabona szállítás igényeire lesz figyelemmel s ennek következtében egyéb tömeg áruk részére kocsikat valószínűleg augusztus hó közepétől október hó végéig, előreláthatólag csak igen korlátolt mennyiségben fog rendelkezésre bocsájtani.

Különfélék.

Tisztelettel kérjük azokat a t. előfizetőinket, kiknek előfizetésük folyó évi *aug. elsejével* esedékessé vált, vagy eselleg már korábbi időpontban lejárt, sziveskedjenek a megújítás iránt lehetőleg minél előbb intézkedni, nehogy a lap szétküldésében zavarok álljanak be.

Istentisztelet. Ő felsége születés napja alkalmából a hivatalos istentisztelet a helyi római katolikus templomban e hó 18-án d. e. 9 órakor a Szent István-király napi pedig augusztus 20-án d. e. 10 órakor fog megtartatni.

A székelyföldi kormánybiztos vármegyékben. Sándor János Marostorda vármegye és Maros-Vásárhely szab. kir. város főispánja, székelyföldi kormánybiztos e hó 12-én délelőtt városunkba érkezik. Ez alkalomból ugyanazon napon d. u. 3 órakor a vármegyei gazdasági egyesület választmánya és másnap (13-án) d. u. 3 órakor a vármegyei iparfejlesztő bizottság a megyeház kisterében ülést tart. A székely kormánybiztos Parajd felől érkezik, hol Damokos Andor dr. vármegyénk alispánja fogadja s Korondot és általában a Sovidéket megismerli. Szerdán (13-án) d. e. a közigazgatási bizottság tartja meg havi rendes ülését. Csütörtökön pedig Homoród-fürdő felé veszi útját a székely kormánybiztos.

Változások a róm. kath. papok körében. Retteg József plebános Atyha községből — hol általános tisztelet- és szeretetben állott — Kézdi-Esztelnekre, az ottani tekintélyes plebániára helyeztetett át, míg helyébe atyhái plebánosnak Fuchs Gusztáv brassói, Böződjfaluba szintén plebánosnak Lajos Balázs gyergyóditrói segédlelkész neveztetett ki. Az új misés áldozó papok közül Hadnagy János bogárfalvi lakos Csikszent-Simon — Csátoszegre és Szabó Dénes pálfalvi lakos Gyergyó-Remetére segédlelkészeknek küldettek.

Áthelyezés. Az igazságügyi miniszter Ver tán Sándor homoródközlendi kir. járásbíró az er zsebetvárosi kir. törvényszékhez helyezte át. Ugy a járásbíró körében, mint a vidéken sajnálják a pontos, lelkiismeretes és széleskörű tudással megáldott derék járásbíró távozását.

Eljegyzés. Spaller Annuska csikdánfalvi tanítónőt, Spaller József helybeli szakiskolai tanár leányát városunkban e hó 4-én eljegyezte Sárto ris Kálmán kir. vasgyári segédmérnök Vajdahu nyadról.

Városunk képviselőtestülete szenterzsébeti Szakáts Zoltán polgármester elnöke alatt e hó 4-én d. u. 3 órakor tartotta meg III. rendes köz gyűlését, melyen mintegy negyven képviselő volt jelen. Az elnöki megnyitó után Keszler János és Gyertyánffy Gébor interpellációt terjesztettek elé. Keszler a városi hordályszabályrendelet hiányát s annak mizériáit fejtegette. A polgármester figyel mést felhívta a vasuti állomásnál állandóan ólál kodó piszkos, undort keltő, megbízhatatlan szom batfalvi cigányokra, kik az érkező utasok podgyá dait szokták városunkba szállítani. Gyertyánffy pe dig a Kossuth-utca piacfelőli részén estéknint összecsoportosuló katonák- es kocsisokra hívta fel a figyelmet, a kik a sétáló közönséget valóság gal kiszorítják az aszfaltról. A polgármester sürgős in tézkedést ígérő választ tudomásul vették, ugyszintén az ezután felolvasott polgármesteri félévi jelentést is. Helyesbítvén az 1900. évi gyámpénztári mérle get elfogadták a városi közalap-, a nyugdíj-, köve zetvám-, szegény-, építkezési és járda-alapok 1901. évi zárszámadásait. Egy állami gyermekmenhely nek városunkban leendő felállítását kérelmezik a belügyminisztériumtól és e célra 2 hold területet a város tulajdonából felajánlanak. Végül Szakáts pol gármesternek 2 heti, Soó Rezső dr. tiszti-ügyész nek 3 heti, László Albert jegyző részére 15 napi és Simó Mátyás adóhivatali főnöknek 6 heti sza badságot engedélyeztek.

Anyakönyvvezetői kinevezés. A belügy minisztérium ideiglenes vezetésével megbízott mi niszterelnök vármegyénk szenttamási anyakönyvi kerületébe Lakatos Lőrincz községi pénztárnokot — a születési és halotti anyakönyvek vezetésére szorítóköző hatáskörrel — anyakönyves helyettes nek nevezte ki.

Egy érdemes ember, Sándor János szé kelykereszturi unitár. gimnasiunmi igazgató töltötte be tanársága harmincz és igazgatóságának huszonöt évét. Ebből az alkalomból az Unitárius Közlöny arcképét közölvén, igen melegen emlékezik meg Sándor Jánosról, ki a meglett ember nyugodt ke délyével s a tanítás iránt veleszületett szeretettel lépett tanári pályára. Aki soha sem látszott több nek, mint a mennyi volt, soha sem tett keveseb bet, mint a mennyit egy hivatásának élő embertől

várni lehetett. Papi pályára készült, de már 1867-ben az E. K. T. kiküldötte Kereszturra gymn. közta nitónak. 1871-ben külföldi egyetemekre ment. 1872-ben tanára és 1877-ben igazgatója lett a székelykereszturi gymnasiumnak. Tehát 25 évig vezette a székely unitáriusság szemefényét: a kereszturi gymnasiumot. Részünkről is őszintén óhajtjuk, hogy Sándor János még sokáig igazgassa a kereszturi gymnasiumot, de addig minden bi zonnyal, a mig megvalósul régi vágya: a VI. osz tály!

A városi vadász urak figyelmébe. A mult vadászati szezon alatt tapasztalván, hogy a gaz dátlanul kint csatangoló kopók nagy mértékben pusztítják a városi határnak különben is gyenge vadállományát és legalább is két tuczet azoknak a száma, kik engedély és beleegyezés nélkül foly ton zaklatják a határt, mindenkinek tudomására hozom, hogy vadászhatási jogot — a foglyászat kivételével — senkinek sem engedélyezek. Ezt kívánja nemcsak a város anyagi, de a drágán megfizetett vadászati passzió érdeke is. Majd hó lehulltával az évad 3 utolsó hónapjában szeren csém lesz egy-egy együttes vadászatot tartani, melynek napját hirtelapilag közlöm. Székely-Udvar helyt, 1902. aug. 10. Tisztelettel: Embery Árpád, mint a városi vadászterület bérlelője.

Benedek Elek elcsapták, önkényüleg le vették nevét a „Magyarság“ cz. napilapról, mely a székely érdekek védelmét tűzte feladatául. S ugyan akkor munkatársait is minden felmondás és vég kelítés nélkül elcsapták. Benedek Elek jelen leg a terhes szerkesztői munka és az utóbbi he tek izgalmai következtében beteg s vármegyénk Kisbaczon községében, szülőfalujában tartózkodik. Innen a fővárosi lapokban nyilatkozik, s elmondja, hogy kezében van Gondos Sándornak, a Magyar ság volt belmunkatársának Györffy Gyula orsz. képviselőhez, a lap egyik alapítójához intézett le vele, melyben többek között Gondos ezeket írja: „Úgyes gazemberekkel, aminő én is vagyok, (már t. i. Gondos Sándor) lehet pénzt szerezni, de be csületes marhákkal (ez t. i. Benedek Elek és Györffy Gyulának, miként bujhatik ki a Benedek által a lap megmentése végett elvállalt váltóköte lezettség alól. Végül pedig Gondos megfenyegeti bosszút áll rajta s bünvádi feljelentést tesz ellene. Gondos ellen e miatt megtették a bünfenytő föl jelentést. Ezeket közölte Benedek Györffyvel, ki maga is felháborodott az általa tényleg megkapott levél tartalmán. Julius végével Benedek elcsapta Gondost Györffy tudtával és jelenlétében s mi történt augusztus 5-én? ... Györffy Gyula el csapta az egész szerkesztőséget Benedek Elek tartotta meg a kiadóhivatal vezetőjének. Az egész ügyet újságírói testület elé fogja Benedek terjesz teni. — Bárhogyan is álljon a dolog, nem tudjuk eléggé helyteleníteni, hogy a székely becsületet védő országos botrány szegénye tapadt, melyet lemosni most már aligha sikerül.

Halálozás. Szeitz Margit felsősófalvi áll. tanítónőt pótolhatatlan veszteség érte. Édesanyja: özv. Szeitz Lajosné Balázs Berta e hó 5-én, éle tének 47. évében elhalt Felsősfalván. Temetése 7-én volt általános részvét mellett.

A Magyar Földhitelintézet emlékiratáról, melyet a magyar kormányhoz terjesztett s közöltünk — a kolozsvári „Ujság“ czimű napilap e hó 6-iki számában vezércikkelyt közöl. Ismer igy reménykedik: „Tekintve, hogy olyan előkelő helyről történt a kezdeményezés, tán nem fog eredmény nélkül járni.“ Folytatólag pedig ezeket mondja: „Mindenesetre kívánatos, hogy mielőbb megoldódjék a kérdés, melytől gazdáink sorsa függ. Mert hiába hozunk új rendet majd akkor, mikor a magyar föld idegen kézre jut és meg fogyva bár, de törve nem, keressük idegen hazá ban a boldogulás útját. A kivándorlás elleni akció bizonyára innen indulhatna ki legésszerűbben. Vissza kell állítani a kisbirtokosság vagyoni ren dezettségét, a magyar „parasztnak“ meg kell adni a megélhetés tisztességes módját, habár az állam részéről áldozatok árán is. Most mikor Beksics Gusztáv hosszabb fejtegetésekben elmélkedik er ről, a mi az erdélyi magyarságot megtarthatja még a nemzetnek; most mikor Tusnádon kongresszust rendeznek a székely ügyek, székely bajok megbe szélésére, a legnagyobb figyelemre méltó a Föld hitelintézet memoranduma.“ Igen örvendünk, hogy

az Ujság is sikra száll a székely mentés va gy módja mellett és helyes felfogásával igazolja „Székely-Udvarhely“ hasábjain oly sokszor hangoztatott irányelvünket. Új bank felállításá költségek. De ha ez nem volna, a Magyar Föld hitelintézetet kívül úgy sem nyújthat egyetlen tézmeny sem 5 százalék tőke- és kamat-törle tések kölcsönt, mert bármennyire kedvezményez zalogleveleket bocsássanak is ki — a levon nélküli tiszta készpénzt nem adhatják a kölcsö vevőnek. Ezt csakis a Magyar Földhitelintézet heti sok éven át szerzett messzenyuló összekö tései révén és szolid alapokra helyezett ber kezései folytán. A józan okosság tehát követeli, hogy ha segíteni akarunk a népen segítségünk a legmegbízhatóbb és előnyösebb mó dal! ... Hosszas okoskodás nem segít!

A kartársak bucsuja vezérüktől. A ke gyelet-, a baráti őszinte szeretetnek és együvé to zandóságnak igen szép tanujelét adta Ráduly Sándor lövétei jegyző megrendítő hirtelen halála alkalmából a vármegyei jegyzők egyesülete ne veztett Gálffy István fenyédi körjegyző, akit uja ban ép a haláleset napján választottak elnökük nek jegyzőink s akinek ebbeli tisztségben első funkciója is oly szomorú kötelességet juttatott hogy az egyesület agilis vezetőjét kellett elpare nyalja. Jól felfogott és érthetően kifejtett beszé de ben a gyászoló közönséghez és barátaihoz igy szó lott: „A lövétei öreg templom bús-harangjének bánatában elnémult. E nagyközség minta-jegyző jétől, egy tiszteletre méltó, terjedelmes család ön feláldozó fejétől, puritán jellemű, ritka jó lelkű barátunktól, feledhetetlen vezérüktől búcsuzunk... A kies Homoródtól el a Nagy-Küküllő- és Nyikógi fájdalommal teljes sohajtás hatja át szívünket: meghalt Ráduly Sándor, az igazi közbecsülésben élt munkás jegyző. Elragadta a kerlelhetetlen ha lál, elvitte szeretetei köréből őt, kit mindenki szeretett s aki mindenkivel jót tett. Azt a nemes emberbarátot, aki legnagyobb ellenségének is egyet len engesztelő szavára képes volt békejobbot nyújtani; feledte a feledhetlent, aki mindig a közjóért küzdött teljes önzetlenséggel s kit a küz delem fáradalmai soha sem lankasztottak, de sőt ujjabb és ujjabb küzdelmekre hevitettek ... El vesztettük tehát benne jegyzői karunk díszét, e nagyközség büszkeségét és egy nemes székely család összes reményeit! A jó katona harcztéri elestét hősi halálnak írja a történelem ... A köz javára munkáló útjában — az élet harcztérén — felhőtlen égből lesújtó villámcapásként követke zett be feledhetlen jó barátunk megrendítő halála. Tehát hősi halállal, tüneményszerűen szállt el körünkből e drága lélek, fel a magas egekbe, hogy a felhők felett, csillagok milliárdja közül csendes szellők szárnyán továbbra is felettünk lebegve: tette és munkára buzdítson s koronkint számon kérje hív sáfarkodásainkat. Lebegj, rágyogj, tündökölj hát drága jó lélek égi szelleme továbbra is felettünk. Emléked élni fog a halás utókor és e nemes község minden lakója szívében s mi az igazi baráti szív valódi keserű érzésével siratunk meg Téged és dicső emlékedet átadjuk a nyo munkba lépő nemzedéknek ... Te nemesen és dicsőn munkálkodál! Isten veled! Legyen álmod csendes és nyugalmad édes!“

Czáfolat. Egyes fővárosi és vidéki lapok ban is a július 31-én Fehéregyházán megtartott hazafias ünnepélyről tévedésen alapuló hírek jelen tek meg, melyeket — tekintve, hogy a „N.-K.“ felelős szerkesztőjének személye is érdekelve van benne — szükségesnek tartunk megczáfolni. A nevezett la pok ugyanis közlik, hogy Gyöngyössy István, mint a magyar polgári kör elnöke a segesvári Petőfi-szobornál emelkedett hangú beszédet tar tott; továbbá hogy az egyetemi ifjuság kiküldötte beszédet intézett volna a közönséghez. A seges vári Petőfi-szobornál semmiféle ünnepély nem volt a fehéregyházi ünnepélyt megelőzőleg. Gyön gyössy István beszédet nem tartott, mivel Szováta fűrdön üdült, de a körnek nem is elnöke, mert ezen tiszteletbeli állástól már felúvvel ezelőtt, megvált. A budapesti egyetemi ifjuságot hivata losan senki sem képviselte; közülök képviselői minőségben jelen sem volt senki. Ezen helytelen

ves tudósítás következménye képen a nagy-
ság a legrosszabb információnak van bir-
ban. Ajánljuk igen tisztelt lapársainknak,
megbízhatóbb források után adjanak közlé-
mert az ilyen fajta álhírek még a vidéki
reputációját is veszélyeztetik.

— **A székelykereszturi műkedvelő társulat**
(vasárnap) a Korona-vendéglő kerthelyiségé-
müsorral egybekötött nyári táncmulatságot
ez személyenként 80 fillér belépti díj mellett.
Műsorpontok mindenike után egy-egy tánc s
közül egyik állandóan a gyermekek táncaza
Műsor után pedig a tánc reggelig tart. Kez-
d. u. 5 órakor.

— **Az udvarhelyvármegyei egyetemi hallga-**
tegnap este tartották meg estélyüket a Buda-
szálló dísztermében az agyagfalvi székely-
ék és Orbán Balázs szobra javára.

— **Petőfi sirja.** A hazafias kegyelet már
talanszor bolygatta azt a kérdést, hol van
Petőfi sirja? Egész irodalom támadt e kérdés
százasa céljából, de határozott feleletet még
ki sem adhatott rá. Egyik fővárosi lapban je-
lent meg Szegedről kelteve Gömör Ferencz le-
vele, mely határozottan tudatni véli Petőfi sírját,
nem a segesvári csatamezőn, hanem Szé-
kely-Keresztúron volna. Ugyanis levélíró a 70-es

években szintén Székely-Keresztúron volt, hol neki
Lázár Márton szálló tulajdonos beszélte, hogy
Petőfi két bajtársával a segesvári csata napján
Székely felől jöve vendéglőjébe szált s az ud-
varhelyi hátsó istállóba lovait bekötötték. Ők

maguk is az istállóban időztek. Másnap reggel a da-
bontja jelenti, hogy két honvéd a 3 lóval eltűnt,
egyik honvéd, aki tiszt volt, halva fekszik az is-
tállóban. Lázár Márton oda sietett és tényleg halva

találta a honvéd tisztet s e halott Petőfi volt. Mint
vendéglős mondta — már előző napon látta,
hogy Petőfi rosszul nézett ki. A levél szerint

Lázár Márton a kertben sírt ásított s ott a ha-
ttal eltemették. A sírhelyet, mely felett levélíró
leírta idején egy kis lugas emelkedett, közepén
asztallal, a vendéglős maga mutatta meg neki.

csak az a furcsa a dologban, hogy a levélíró
nem adta a 70-es években az illetékesek
utára a hallottakat, mikor még Lázár Márton

írt s mint ő is írja — az egész ország
kereste Petőfi sírját!... A napokban Bálint Dániel, a kereszturi temetkezési
intézet tulajdonosa ásatást eszközölt s egy hulla-
csont-, és lábszár-, valamint medence- és
koponyacsontját megtaláltak s azokról Székely

László honvéd százados fénykép-felvételeket esz-
közölt. A csontokat a község házánál őrizet alá
vették.

— **Harang- és toronyszentelési ünnepély.** Követ-
kező sorokat vettük: A homoródvárosfalvi unitárius
egyházközség régi tornya helyébe még az elmúlt
évben egy teljesen czinos és szép tornyot építte-

tett, melybe legújabb szerkezetű egészen összeillő
hangzású két új harangot vett szintén a régiek
helyébe. Ugy a sok fáradságot, munkát és tetemes

áldozatot igénylő tornyot, mint a drága harango-
kat a hívek buzgótsága és határt nem ismerő ál-
dozatkészsége hozta létre s állította Isten dicső-
ségére s a vallásos szívek öröme. A 14000 ko-
ronára felmenő összegből mintegy 400 K volt

gyűjtélék, melyet a vármegye területén egyesek
adományoztak. A már majdnem egy év óta Isten
tisztelére használatban levő tornyot és harango-
kat 1902. év aug. hó 24-én kívánja az egyházköz-
ség ünnepélyesen felszentelni. Ez alkalommal imát

és alkalmi beszédet Pál Ferencz h.-oklándi lelkész
mond, a szentelési ünnepi beszédet Kisgyörgy
Sándor esperes-lelkész tartja, Péter Sándor hely-
béli lelkész a torony építéséről olvas fel, urvacsorai

agendát pedig Demeter Dénes h.-karácsonfalvi
lelkész tart, ki az ilyen alkalommal szokásos ur-
vacsorai kenyeret és bort is kiosztja. Az ünnepélyes

isteni tisztelet végeztével közebed lesz. A közebe-
den résztvenni szándékozók e helyen felkéretnek,
hok azon való részvételüket legkésőbb augusztus

17-ig Péter Sándor helybéli lelkészhez jelentsék
be. Minthogy külön meghívók nem bocsátainak
ki, ez itteni közlemény szolgáljon meghívóul mind-
azoknak, kik az ünnepélyen megjelenni óhajtanak.

— **A székely vasutak építése.** A tervezett
székely körvasút előmunkálatait már megkezdték.

A munkálatok a szászrégen—dédai szakasznál
indultak meg legelsőbben és oly mérvben halad-
nak előre, hogy a nagy mezei munka végeztével
már hozzáfoghatnak a tulajdonképeni építési mun-
kálatokhoz.

— **A Szejke-fürdő „Csodabogár“-a.** Emlitet-
tük volt, hogy a Szejke-fürdő vendégeiből alakult
műkedvelő társaság által helyi szerzőtől „Csoda-
bogár“ czímmel mult vasárnap egy 2 felvonásos
színjáték kerül előadásra. Az előadás igen szép
pártolás mellett megtörtént s a szereplők jól meg-
állták helyüket. A játékosok közül természetesen Baló
Anna színművésznő volt a babér, kinek igen szép
virágcsokorral hálálták meg sok fáradságát, melyet
az előadás sikere érdekében kifejtett. A darabról
annyit el kell ismerjünk, hogy az valóban „Cso-
dabogár“ volt. Előadás után világos virradtig tán-
czolt az ifjuság. Az összes bevétel meghaladta a
120 koronát s ebből mintegy 7 (mondva is hét)
korona maradt a Szejke-fürdő szepitési céljára.
Felülfizettek: Zeyk István 12 K, Szöllösi Sámuel
10 K, Schuller Hanz 2 K 40 f, Varga József és
Szakáts Károly 2—2 K, Piskóti Borcsa 1 K 40 f,
Ugron Lázárné 1 K 20 f, Hein Pál 80 f, Orin-
csay Endre, Schuller Viktor és Nagy Gyárfás 60—60
fillért. Fogadják a rendezőség hálás köszönetét e
helyen is.

— **A helybeli kir. főreáliskola** pótérettégi-
jének határidejét Kuncz Elek kir. tankerületi fő-
igazgató folyó évi szeptember 6-ikára tűzte ki.

— **Közgyűlés.** A volt felsőfehérmegyei nemesi
árvaalap jogosultjai folyó hó 4-én Segesvárt a vár-
megyeháza kistermében közgyűlést tartottak,
melynek tárgya az elhalt Galambfalvi György
helyébe új kezelő bizottsági tag választása volt.
Az ülésen Somogyi István elnöklete alatt részt-
vettek: Lendvay Sándor, Somogyi Lajos, Somogyi
Albert, Pallos József, Nagy Istvan és Mihály
Bertalan, mint az alapító tagok leszármazottjai.
A gyűlés az elhalt kezelő bizottsági tag helyébe
egyhangulag Somogyi Albert héjjasfalvi birtokost
választotta meg.

— **Az amerikai magyar egyesületek** részére
alapított Iobogónak Amerikába való vitelére ala-
kitott küldöttség augusztus hó 17-én indul utnak
Budapestre. Hogy ezen küldöttség számbeli nagy-
ságával is minel imponálóbb legyen, a nemzeti
szövetség a törvényhatóságokhoz felhívást intézett
a célból, hogy a küldöttségben részt venni óhaj-
tók csatlakozásukat a szövetségnek jelentsék be.
A küldöttség szeptember hó 1-én érkezik New-
Yorkba. Az utazási költség 1500 korona.

— **Asszonyok keze** hányszor csábitja el
belső harcainkat. Magyarország történetében van
rá példa, hogy női kéz egy korszak szenvedéseit

hegesztette be. Egy nő és egy gyermek a trónon,
villongások, felkelések, csaták, gyűlölségek után
és mégis lecsendesedik az ország. Pozsonyban és

Bécsben ott áll a szobra. Bécsben szemben a
várpalotával, a műtörténelmi nagy muzeum előtt,
körülvéve gyönyörű lovas generálisokkal, ércz-
paripákkal. És ott ülve, nézve a szobrot, el-elgon-
doljuk: Felséges szép királyné, ha neked csak

ezek a generálisaid lettek volna, a kiket itt érczbe
öntve trónod körül felállítottak és sehol sem let-
tek volna a magyarok, a kiket a te életedből szé-
pen elsikkasztottak, aligha állna itt a szobrod. És

ott ül Pozsonyban fehér márvány ménen, két jó
kurucz között, elnézve át a Dunán, végig a sik-
ságon, a hol kék fátyolba szegi a rónaságot a
távol, elnéz abba az országba, melynek derék
népe 60.000 harezost ontott az ő trónja védel-
mére. E szép királyasszony történetéről és a prag-
matica sanctióról szól a Nagy Képes Világtörte-
net legújabb 167. füzeté.

— **Nagyküküllő megye segéd-tisztviselőinek**
mozgalma. E vármegye segéd és kezelő személy-
zete részben a nem régen Heves- és Marostorda-
vármegyék kívánságait támogatva — a fizetési vi-
szonyok méltányos rendezése végett mozgalmat

támasztott és kinyomatott memorandumot közölte
mind a 63 vármegye hason tisztviselőivel. Ezen
memorandum ügyes szerkesztésű több pontjában
öleli fel a sanyaru helyzetben levő közigazgatási

segéd tisztviselők bajait s megállapítja azon mó-
dozatokat, melyeknek keresztülvitelével a hason-
rangú állami tisztviselőkkel egyenlő fizetésbe jut-
nának.

Csarnok.

Mi a spiritizmus?

(1-ső folytatás.)

Azt irtam e közleményem elején, hogy:
„Isteni kegyadomány“.

Avagy nem isteni kegyadomány-e az, hogy
e földön volt és elhalt kedves szülőink, testvéreink,
gyermekeink vagy más kedveseink szellemével —
vagy ha inkább úgy akarjuk nevezni — lelkeivel,
kik már a tulvilágon folytatják életüket, s kik a
mi gyenge látóképességeinkkel bár láthatlanul
gyakran körünkben is vannak, sőt némely esetek-
ben még általunk láthatólag is megjelenhetnek,
beszélhetnek mivelünk, még e földi testben élők-
kel; nem nagy kegyadomány-e az, ha ve-
lünk és mi velük értekezhetünk, tőlük utasítá-
sokat, oktatásokat nyerhetünk s megbizonyo-
sodhatunk afelől, hogy a vallásainkban tanúsított
tulvilág valóban létezik, a nagy világegyetem fö-
lött egy főnvalóság van, ki alkotta az összmin-
denséget, fenntartja, gondolzza azt, aki minden-
ható, mindent megtehető vég nélküli hatalom:
az Isten, Deus, Gott, Allah, Devla, Damiozo stb.,
már ki-ki a mily nyelven nevezi Őt, a mindenség
Urát!

Kedves olvasó! Ha eddig elolvastad ezen
fejtegetést, vajjon kineveted-e te is ennek tar-
talmát?

Mert vannak embertársaink között még so-
kan, akik kinevetik s kigunyolják azokat, akik
hinni hajlandók vagy hisznek ilyen állításokat és
makacsul tagadják azoknak lehetőségét. Azt mond-
ják, hogy ha van Isten, miért nem mutatja ma-
gát? hisz még nem látta őt soha senki. Ha van
lélek, milyen az, hogy nézhet ki, mivel él, hol
lakik; hisz a más világról, — ha van az — még
soha sem jött vissza senki.

Igy s ehhez hasonló módon érvelnek és czá-
folnak a tagadók.

Oh, rövidlátók ezek! Ahelyett, hogy keres-
nék, kutatnák, tanulmányoznák az igazságot, mely
keblükben néha mégis megszólal, belenyugosznak
abba, hogy az ember is csak állat, egyszer vége
lesz, mint annak, vége van örökre s feloszlik,
mint egyéb akármilyen.

Rövid látók! Feledik, hogy Isten az egye-
düli legtisztább lélek s a testi halál után is lélek
marad és láthatlan a mi anyagi test szemeinkkel.

A chinai császárt, az orosz czárt, török
szultánt stb. vajjon látták-e mind e tagadók? de
azért mindezek vannak.

A hidegség, a melegség, hőség, a hang, a
távíró és távbeszélő, folyam, az erő stb. látha-
tók-e? s pedig mind tudjuk, hogy vannak. Az
ilyen tagadók szolgáltatják aztán az e földi ön-
gyilkosok és gonosztevők s a tulvilági hosszas,
évszázadokig kinlódó szenvedők nagy számát. Itt a
földön nem hisznek, nem szeretnek tisztán, hát
hogy is remélhessenek?

A spiritizma tan nem kívánja, hogy pusztá
szóra vagy olvasásra higgyen senki, hanem fölhívja
a meggyőződni akarókat, hogy mindenki igyekez-
zék személyes, tapasztalati módon, csaknem kéz-
zel fogható, szemmel látható, füllel hallható meg-
győződést szerezni, amit minden rendszeresen
szervezett és szabály szerint kísérletező Spiritizma
kör ülésén megszerezhet, ha akar.

Mielőtt ily körök rövid ismertetéséhez kez-
denék, lássuk előbb, hogy mikor s hol kezdődött
a spiritizmus? Kik hívói, kutatói nevesebb s hire-
sebb embertársaink közül?

Már a legrégebb korban, még Jézus Krisz-
tus születése előtti időkben fordult elő a spiri-
tizmussal összefüggő s ahhoz hasonló események,
de az akkori emberi műveltség azokat csodáknak
tartotta. Jézus születése körül s az után gyakoribb
lett ezen csodák száma s később már a tudósok,
bölcsek és irástudók keresetforrásává lett és az
emberiség köztudásává lenni ezek nem engedték.
Bübajos, jós, ördögös, varázsló, boszorkány, ku-

ruzsló, szemfényvesztő elnevezés alatt a régebbi írásokban és könyvekben gyakran fordulnak elő.

Gondoljunk csak iskolai tanulmányainkra: Mózes a csipkebokorban, Mózes vizet fakaszt a sziklából, átvezeti népét a Vöröstengeren, a Sinai hegyen a tizparancsolatot átveszi; Éliás prófétát madarak etetik; a híres „Mene Thekel Upharsin” szavak többek szeme láttára tüzes kézzel íratott a falra és Babylon elpusztulását jelenték, Nabukodonozor által a tűzhalálra ítélt s tüzes kemenczébe vetett három ifju el nem égése. Jézus korából számos csodaeseményt jegyezett föl az újtestamentomi biblia és azutánról sokat maga a történelem is. Hát az a sok u. n. tündérmese stb. stb. Mind ide vonatkozó törvényeken alapulnak.

A múlt és jelen között nem szakadt meg az összefüggés.

A népvándorlások, pusztító, irtó háborúk korában, amikor még az akkor létezett civilizációt is ugyszólva vérbe fulasztották, nem volt idő nyugodt megfigyelésekre. Az angol és a francia királyok kézfeltevésével eszközölt gyógyításai történelmileg vannak feljegyezve.

A középkort követő századok fejlődései következtében — és mert a sajtó sem állott mai fejlettségi fokán, az emberek nem értek rá minden spiritista vonatkozású esemény feljegyzésére. A jelenségek azonban nem szüntek meg hol itt, hol amott mutatkozni, de az emberek a nevezetes találmányok, rohamos fejlődés, az anyagi jólét által lévén elfoglalva, nem sokat figyeltek az ily eseményekre, annál inkább nem, mert megmagyarázni úgy sem bírták.

Folyt. köv.)

Közgazdaság.

Az udvarhelyvármegyei gazdasági egyesület f. évi szeptember hó 30-án Székelyudvarhelyt a baromvásártéren üszökiállítást rendez. A kiállító nagyobb birtokosok tenyésztésre kiválóan alkalmasnak ítélt üszöki után diszoklevelet, a kisbirtokosok pénzjutalmat nyernek. Az üszökiállítással kapcsolatosan gépkiallítás és ekeverseny is tartatik, amelyre a gépgvárosok, illetve kereskedők figyelmét jó eleve felhívjuk. Kiállításra kerülnek a kiscgazda igényeinek megfelelő gépek, ekék, boronák, egyszerű sorvető és kapálók, szecsakavágók, darálók, konkolyozók. A kiállítók diszoklevéllel jutalmaztatnak. Mindennemű bejelentés az egyesület titkáranál: Hlatky Miklós reáliskolait anárnál eszközöndő.

Az Országos Gazdasági Munkás- és Cseléd-pénztár ügyében Darányi földmívelésügyi miniszter a főispánokhoz felhívást intézett, hogy a vármegyei és községi tisztviselőket értekezletre hívják össze, amelynek célja egyfelől az intézmény részletes és beható ismertetése, másfelől a gazdasági egyesületekkel egyetértésben azon módzatok megbeszélése, amelyek révén az intézményt a néppel meglehetősen ismertetni és annak érdeklődését fel lehet kelteni. A tisztviselő értekezletek után a járási főszolgabírák s a községi jegyzők minden községben össze fogják hívni az összes gazdákat és munkásokat és velük a segélypénztár intézményét részletesen megismertetik. A közigazgatási tényezők ily nagy arányú tevékenysége a községekben értelmiség támogatásával bizonyára meghozza Darányi miniszter akciójának a kívánatos sikert.

Törvénytörvény.

Bűnügyi tárgyalások. A helybeli kir. járásbírósa bűnügyi osztályánál e hó 7-én és 8-án a következő ügyek nyertek ítéletes elintézt: Ifj.

Szász Jánosné szül. Tófalvi Rebi korondi lakos sikkasztás vétségeért 20 K behajthatatlanság esetén 2 napi elzárásra átváltoztatható pénzbírságra; Mihály György és Csáki István bögözi lakosok lopás vétségeért 1—1 napi fogházra; Balázs K. István szentgyházalófalvi lakos lopás vétségeért 5 napi fogházra és Mihálykó András oroszhegyi lakos közcsend elleni kihágásért 1 napi elzárásra és 10 K pénzbüntetésre ítéltetett.

Közönség-köréből.*

Néhány őszinte szó vidéki kereskedelmünkéről.

Szekely-Udvarhely, aug. hó.

Tekintetes Szerkesztő ur!

Ismerve becses lapjának a „Szekely-Udvarhely”-nek a közérdek iránti meleg szeretetét s különösen helyi közgazdasági bajaink javítására törekvő nemes intencióját, engedje meg, hogy néhány őszinte szót én is elmondhassak e célból.

A legutóbbi kereskedelmi csődösét alkalmából, mely városunkban történt — egyesek úgy vélekedtek, mintha nekem is részem lenne az illető anyagi tönkremenésében. Erre nézve csak annyit kívánok megjegyezni, hogy lelkiismeretem teljesen tiszta s így mentegetőzésre nincs okom. E helyett reá akarok mutatni azokra az áldatlan állapotokra, melyek a tisztességes kereskedők kárát és a nagyobb kereskedések veszteségeit okozták egy helyben, mint az egész ország sok helyén, de különösen a Székelyföldön.

Egyes helyeken vannak olyan „kereskedő”-nek nevezett urak is, a kiknek szakismeretük abból áll, hogy volt főnökeiknél több éven át házi- szolgálai teendőket végeztek, no meg petroleumos hordók és liszteszsákok elhelyezésével foglalkoztak, sőt talán az alsófokú kereskedelmi iskolát is látogatták olykor-olykor. Ennél több ismeretkört — azt hiszik — kívánni sem lehet egy jól nevelt „kereskedő”-től. Az ilyen urak aztán sem szakbavágó munkát nem olvasnak, sem pedig társas összejöveteleik alkalmával önképzésükre nem törekednek. Ellenkezőleg kártya, bilyárd, pezsgő s több efféle költséges mulatságok élvezetében keresik és találják föl élet-tapasztalataikat. Így aztán nem lehet csodálkozni, ha alaptőke hiányában mindenfelé kapkodnak és — sajnos — nem ritkán az Abc-e összes betűit apránként cégtáblájukra törekednek festetni hecsületes keresztnevek helyett, a mit csakhamar csödbe-jutván, elveszítenek.

Ilyen és ehhez hasonló körülmények után lesznek sokan „üzlet-tulajdonos” urak az alábbi tervek és elvekkel:

Üzleti tőke 50, mond ötven koronától kezdve 4—5 ezer koronáig, mely a régebbi megállapodott üzletekhez mérten alig jöhet számba. A verseny mégis felveszik. De mivel a márismert cégek mind elsőrendű házaktól és oly előnyösen s nagy mennyiségben vásárolnak, hogy a kisebbek jóval magasabb százalék mellett vehetnek — neveltséges erőlködés a másod-, sőt harmadrendű cégektől nyert árukkal amazokkal versenyezni.

Nem mondom, hogy kisebb rendű cégek egyáltalán sikeresen meg nem állhatnák helyüket, de ehhez kellő szakismeret és a beszerzési források felismerése, tudása elengedhetetlen szükséglet. Ez pedig — engedelmet kérek — nem abból áll, hogy bármelvik főnök ur: Triestet, Hamburgot, Bordeauxot, Milánót és Fiumét mind Segesvárban összpontosítsa.

Tényleges adataim vannak, hogy a legutóbbi december havában, midőn a liszt-árak tözsdei és a malmok jegyzése szerint pl. csak egy számot említve (7-es) 26-20 korona volt, ezen lisztet detály árban Székelyudvarhelyt 24 fillérben árusították; azaz minden egyes kilóra 2-2 fillért, 1 papirzacsót, a kiszolgáló segéd fizetését, míg azt kimérte — reáfizették. Ha ezt egy olyan cég képes beszerezni és az árak emelkedése előtt könnyé helyesen cselekszik. Azonban azok, kik szükségletüket a fennebbi napi árakon kénytelenek beszerezni, semmi szín alatt sem engedhetnek meg maguknak hasonló fényűzéseket, mert — a mint megtörtént — egy kocsi lisztre könnyen reáfizetnek 2—300 koronát. Ezt pedig a nagyközönség sem kívánja, sem megfizetni nem hajlandó

* Az e rovatban megjelent közleményeket díjtalanul közöljük, de a felelősség a beküldőt terheli.

pl. 10 kiló lisztnél 2 fillerre élesztő, 1 kor s 2 koronára vásárolt egyéb apróság mint ahogyan egyes „kereskedő” urak spekulálnak. A miből tehát tisztességes polgári hasznuk 22 fillért kellene nyerjenek régebbi árak — épen arra fizetnek reá ugyanannyit a lánál. Este pedig — különösen karácsonyi véti ünnepek előtt — a 150—600 koronás lek után, melynek kétharmada liszt, 15 koronát tisztán a nyers bevételre kell reáfizetni egész napon át izzadott az összes szemzsufolásig telve volt üzlet vásárló-közönség pedans pontossággal való kiszolgálása végére. Lehet-e csodálkozni ilyenformán a egy kereskedőnek amugyis csekélyke tökéj időn belül odavész, sőt a legtöbb esetben hízemű hitelezők is jelentékeny összegeki sodnak; mert a végén sem pénz, sem nem marad?

Nem nálunk, hol az egész országban reskedelem és ipar még — ugyszólva — kinthető valaminek, hanem nagyobb államok s különösen Amerikában, hol a tőke teljesen tekben uralkodik — évtizedek előtt meggytek az esztelen versengések káros következményosok — hogy a szállítási díjt is előnyükre dithassák — csöveken szállítva oly árbantitva adták el, hogy sem a kezelési, sem tetési tőkék — a miénkhez semmikép hasonlítható — százaléka meg nem térül. Sőt a tőkéből is évről-évre igen tekintélyes szeged kellett leírni. Céljuk az volt, hogy töljék egymást s a versenytársak nélkül piacdon egyedül uralkodjanak a helyzetet. Az végre is belátták meddő munkájukat, mert helyett kettő támadt újra és há soká igit teljes anyagi tönkrejutásukat eredményezte. E helyett hosszas tanácskozások után békés eséget létesítettek s megállapították a petrominimalis árát, melynél tisztességes polgári nuk maradt.

Tisztelettel meghajlok azon helybeli kereskedők előtt, akik az árak javítása érdekében mentették és azokat egyes czikkeknél elérték, mert csakis ezen elvek mellett lehet tisztességes árukat lelkiismeretes árban kiszolgáltatni a vevőközönség igényeit méltó képen kielégíteni.

Kovács István,
fűszer- és vaskereskedő
ügynök.

Hivatalos rész.

Személy-jogi gyógyszerár felállítás. Csató Gy. Kis-Küküllővármegye alispánja 10485—902. alisp. sz. alatt pályázatot hirdet vármegyéje erzsébetvárosi járásába kebelezett Balavásár községében a belügym. 20221-IV—6. sz. rendeletével engedélyezett gyógyszerár felállítására. Folyamodóan (Bejegyzés) nyok nevezett alispánhoz f. évi szept. 15-ig 1883. évi 22370. sz. b. ü. m. körrendelettel adott szabályrendelet értelmében felszerelve a hatók be. (11363—902. alisp. sz.)

Az utadó-lajstromok. Udvarhelyvármegye alispánjától. 11059—902. alisp. sz. Valamennyi községi előjárásnak. Közhírré tétel végett értesítem, hogy a nagy-küküllővármegyei utadó-lajstromok az illető községekben f. évi augusztus 1-től 15-ig tételnek közzemlére. Székelyudvarhely, 1902. július 28. Alispán helyett: Gróf Lázár, főjegyző.

Felfogott állatok. Udvarhelyvármegye alispánjától. 9322., 11360., 11860—902. alisp. sz. Valamennyi község előjárásának. Közhírré tétel végett értesítem, hogy Nagy-Solymos községben 2 drb 2—2 éves piros szőrű kanczacsikó felfogva tartatik. Az egyiknek homlokán fehér jegy van. Lokod község 17 falusi havasi részén pedig az erdőörnél 8 nap óta 1 drb barnásszőrű (bal füle bántul bevágott) herélt ló van felfogva. Székelyudvarhelyen, 1902. aug. 2-án. Dr. Damokos, alispán.

Járványok. Udvarhelyvármegye alispánjától. 11289., 11304., 11341., 11420., 11461—902. alisp. sz. Székelyudvarhely város polgármesterének és valamennyi község előjárásának. Közhírrététel végett értesítem, hogy Bene község bivalállományában a bivalvész járványosan; Parajd község sertésállományában a sertésvész járványosan; Penyes község bivalállományában a bivalvész szörvállományában a sertésvész fellepett és az ezekre vonatkozó zárlatok elrendelteték Székelyudvarhelytől 1902. aug. 2. Dr. Damokos, alispán.

Szerkesztői üzenetek.

államsegély-kérvények felszerelése" czimvel "Udvarhely" mult számában közölt cikkelyünk több oldalról valóságos levélözönnel árasztották. Ennek kir. tanfelügyelőségét, illetékes helyről vett után — miután a megkeresések ugyanegy ügyre — tudatjuk az érdeklődőkkel, hogy kérdésekre a lapunk mai számában befejezést nyert teljes felvilágosítást nyújtunk. Együttal a ma- ról készséggel jelezzük, hogy vármegyénk tan- ainak együtetű, szabályszerű rendezése és fean- dekéből — jövőre sem idegenkedünk az eddig ről állandóan meghozott messzemenő áldozatok- égből küldöttük meg a „Székely-Udvarhely“ mult szeszes tanítóinknak — díjmentesen.

Apró hirdetések.

han minden szót 4 fillérért, vastagabb betűvel 8 fillérért közöl a kiadóhivatal.

S FAGYLALT és legfinomabb czuk- rász-sütemények **Ernst** (Székely-Udvarhelyt piaczsor) kaphatók. Vidéki megrendelések és pontosan teljesítettnek.

olcsó asztali és csemegeborok Székely-Udvar- helyt Fernengel Gyulánál kaphatók.

MEKIROK

KÉPES KÖNYVTÁRA

előnyös részletfizetésre kapható **SZEKELY-UDVARHELY** kiadóhivatalában.

jó karban levő zon-

Dályában **TELEKY SÁMUEL** tanítónál olcsó áron eladó.

ENGEREBLYÉK

— darabonként 4 K 40 fillérért —

app-Zakor Endre

adásában Székely-Udvarhelyt.

adászati jog.

Közhírré tétetik, hogy Szentlélek és Bogár- nya községek vadászati joga folyó évi augusz- tis hó 14-én hasznbérbe adatik. Csomor Gábor, rjegyző.

KÉPES LEVELEZŐ-LAPOK

hogy választékban úgy hely- zésébe felvételek, mint a legszebb tájképek kap- el enatok a „SZEKELY-UDVARHELY“ kiadóhivatalá- amóiban (Betegh Pál könyv- és papirkereskedésében 5-ig ttel lve a

énz-szekrényt

használt, de jó- karban levőt — negyvetelre keresek. Czím e lap kiadóhivatalába.

Egy 3 éves nöstény kopó

jó kereső, hajtó és szöktető — olcsó áron adó Haurik Alfred sörgyárosnál Székely- udvarhelyt.

Egy korona! Egy korona!

éláron kaphatók — mig a készlet tart —

ARCSAFALVI: TÖRT SUGARAK SZÉKELY HANGOK

zámú, vaskos verskötetei — melyeknek bolti ára díg 2—2 korona volt — a „Székely-Udvarhely“ adóhivatalában (Betegh Pál könyv-, papir-, író- és rajzszerkereskedése) Székely-Udvarhelyt.

KOCSIK

kiváló minőségben és olcsó áron állandóan **kaphatók:** **Albert Péter** — kovácsmesternél — Székely-Udvarhelyt.

Használt kocsikat becserél és kijavit. 6—52

Befőzésre

ZÖLDSÉGEK u. m: édes paprika, paszuly, tejes törökbuza, új burgonya, fejes ká- poszta s szezon szerinti főzelékek és friss gyümölcsök a legelőnyösebb árak mellett kaphatók: **Szabady János** fűszer- és csemegeüzletében Székely- U d v a r h e l y t (Fötér, Kossuth-utca s szegletén).

Takácstanulónak egy jó háztól való fiut fel- vesz **Szentés Márton** takácsmester Székely- Udvarhelyt (Felső-Malom-utca). 2—3

Hirdetések.

Arverési hirdetmény.

Szentábrahám község, ujonnan épült község- házát — mely magában foglal 1 koresma üzlet- helyiséget, 1 bolt-helyiséget, 1 vendég-szobát, 2 lakszobát, 1 konyhát, 2 pinczét és mellékhelyisé- getek — folyó hó 17-én d. u. 3 órakor tartandó nyilvános árverésen 1902. évi szeptember hó 10. napjától — 1905. évi december 31-éig terjedő időre hasznbérbe adja. Az árverési feltételek a körjegyzői irodában bármikor megtekinthetők.

Szentábrahám, 1902. augusztus 5-én. **Vitályos Albert,** **Kerestély Márton,** körjegyző. községi bíró.

Kiadó bolt- és korcsmahelyiség.

Zetelakán, az Ürmösi Fridolin utódai tulaj- donát képező kitünő forgalmu bolt- és koresma- helyiség — hol jelenleg Lukácsffy Gergely keres- kedő lakik — folyó évi augusztus 21-én Zete- lakán, a község házában, 1902. szeptember 29-től kezdődő hat évre nyilvános árverés útján haszn- bérbe adatik. Feltételek Ürmösi Árpádnál Zete- lakán megtudhatók.

576—1902. végrh. szám.

Arverési hirdetmény.

Alulirt bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t.-cz. 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a brassói kir. törvényszék 1901. V. 5269 számú végzése következtében Dr Zakariás János ügyvéd által képviselt Brassói első takarékpénztár javára ifj. Balázi Ferencz és társ. olaszteleki la- kósok ellen 3800 K s jár. erejéig 1902. évi már- czius hó 6-án fogatosított kielégítési végrehaj- tás útján lefoglalt és 850 koronára becsült követ- kező ingóságok, u. m.: I., Nagy Gyulánál 2 lóhám gyeplővel, 2 szekér, 1 troher rosta, 1 kas török- buza és széna. II., ifj. Balázi Ferencznél 2 ló, 2 lóhám, 1 szekér, 1 bivalbocs és 40 juh nyilvá- nos árverésen eladatnak.

Mely árverésnek az oklándi kir. járásbírószág 1902-ik évi V. 108|2. számú végzése folytán 380 korona tökekövetelés ennek 1901. évi május hó 5-ik napjától járó 6 százalék kamatai. 1/3 száza- lék váltódíj és eddig összesen 227 K 50 fillérben bíróság már megállapított költségek erejéig Olasz- teleken alpereseknél leendő eszközlésére 1902. évi augusztus hó 12-ik napjának délelőtti 9 órája határidőül kitűzetik és ahhoz a venni szándékozók oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingó- ságok az 1881. évi LX. t.-cz. 107. és 108. §-a ér- telmében készpénzfizetés mellett, a legtöbbet íg- rőnek, szükség esetén becsáron alul is el fognak adatni.

Amennyiben az árverezendő ingóságokat má-

sok is le és felülfoglaltatták s azokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. t.-cz. 120. §. értelmében ezek javára is el- rendeltetik.

Kelt Oklándon, 1902. évi julius hó 28. napján.

POLLÁK IGNÁTZ, kir. bir. végrehajtó.

Udvarhelyvármegye alispánjától.

Szám 11249—902. alisp.

Pályázati hirdetmény.

A Székely-Udvarhely városi állator- vosi állás kinevezés folytán üresedésbe jöven, annak választás utjáni betöltésére ezennel pályázatot nyitok.

Javadalom évi 600 korona törzsfize- tés, 200 korona lakbér, a vágatási biztosi teendőkért szabályrendeletileg megállapított díj.

Felhivom pályázni kívánó okleveles állatorvosokat, hogy kellően felszerelt folya- modásaikat folyó évi szeptember hó 20-ig bezárólag hozzám annál inkább adják be, mivel az elkészetten érkező folyamodványok figyelembe vétetni nem fognak.

Székely-Udvarhelyt, 1902. évi julius hó 29-én.

DAMOKOS, alispán.

LEGFINOMABB DOBOZOK- CSONTLEVELPAPIR

BETEGH PÁL könyv-, papir-, író- és rajzszerkereskedésében

SZEKELY-UDVARHELYT, KOSSUTH-UTCZA nagy mennyiség lévén

legolcsóbb árak mellett kapható.

„KEGYELET“

disztemetkezési intézet

Székely-Udvarhelyt, a Fötéren,

Barcsay Károly

divatüzletével egybekötve.

Temetkezéseket úgy helyben, mint vidéken legpontosabban, a legegyszerűbb- től a legdiszesebb kivitelig eszközöl.

Templomok, kápolnák és termek, sőt egész udvarok gyászhavonását is el- vállalja. Hullákat exhu máltat s bárhonnan elszállítat. Raktárt tart fa- és érez- koporsókból, szemfödletek-, párnák-, sza- lagok- és egyéb gyászkelekekből min- dig nagy választékot. Új gyászkecsik fényes felszerelésekkel, testőrök s az összes temetési személyzet ruházata tel- jesen magyar. Fölve: olcsó és pontos kiszolgálás. 27—52.

Pályázati hirdetmény.

A nagygalambfalvi körjegyzői állásra — mely következő javadalmazással van egybekötve: évi fizetés 800 K, anyakönyvvezetői tiszteletdíj 100 K, irodai átalány 60 K — pályázatot nyitok.

Felhívom mindazokat, kik ezen állást elnyerni óhajtják, hogy szabályszerűen felszerelt pályázati kérésüket f. évi augusztus hó 20-áig hozzám annál bizonyosabban adják be, minthogy a később beérkező folyamodványokat figyelembe venni nem fogom.

Székely-Keresztur, 1902. évi július hó 22-én.

1—3

GÁLFFY, főszolgabíró.

NÉVJEGYEK, MEGHIVÓK,
TÁNCZVIGALMI és
ESKÜVŐI

jelentések s mindenféle

könyvnyomdai munkák

gyorsan és lelkiismeretes pontossággal készülnek a

„SZÉKELY-UDVARHELY” kiadóhivatalában (Betegh Pál könyv- és újságkiadó vállalata)

Székely-Udvarhelyt.

Gyászjelentések nagy választékban, olcsó árak mellett Vidéki megrendelések legrövidebb határidőre, esetleg a beérkezés napján elintézését nyernek.

KÁDÁR-
ÜZLETTEMET

van szerencsém a n. é. közönség szives figyelmébe ajánlani. — Raktáron tartok: boroshordókat, fenyőkádakat, csebreket, kártyákat és dézsákat. — Elvállalok gyári, raktár- és pinczeberendezéseket pontos és szolid kivitelben. — Javításokat gyorsan és olcsón teljesítek. — Hordók hitelesítését is elvállalom. — Szives pártfogást kérve, vagyok kész szolgálattal:

5—25

Magyari István,
kádár-mester.

NINCS TÖBBÉ
SERTÉSVÉSZ!

Ha valamennyi sertéstartó gazda a Somogyi Géza-féle 13652. sz. a. szabadalmazott, kipróbált és a Nagyméltóságú magyar királyi földművelésügyi miniszter ur által, egyetértően a Nagyméltóságú magyar királyi belügyminiszteriummal 52972/III. I. 1901. sz. a. engedélyezett, Somogyi Géza és Huszár Adolf gyógyszerész által készített

állatok emésztését
elősegítő tápport
alkalmazza.

Egy csomag 18 kr = 36 fillér.

Kizárólagos főraktár Székely-Udvarhelyt: Szabady János

fűszer-, anyag- és csemege kereskedésében.

1—12

Pályázati hirdetmény.

Udvarhelyvármegyében az etédi körjegyző melé rendszeresített segédjegyzői állás lemondás folytán üresedésbe jött, melyre pályázatot hirdetek.

Felhívom mindazokat, kik ezen 300 korona évi fizetéssel javadalmazott segédjegyzői állást el-

nyerni óhajtják, szabályszerűen felszerelt pályázati kérésüket folyó évi augusztus hó 20-áig hozzám annál bizonyosabban adják be, minthogy a később beérkező pályázati kéréseket figyelembe venni nem fogok.

Székely-Keresztur, 1902. évi július 25-én.

2—2

Gálffy Kálmán
főszolgabíró.

Szám 4001—902. fszb.

Pályázati hirdetmény.

Udvarhelyvármegye homoródi járásához tartozó, Darócz nagyközségben a községi orvosi állás lemondás folytán megüresedvén, arra ezennel pályázatot hirdetek s felhívom mindazokat, kik ezen állást elnyerni óhajtják, hogy az 1883. évi I. t.-cz. 9. §-a értelmében felszerelt kérvényeiket

folyó évi szeptember hó 1-ig

hozzám annál is inkább adják be, mert a később beérkező folyamodványok nem fognak figyelembe vétetni.

Javadalmazás: évi 1200 K, havi részletekben fizetve, természetbeni lakás, vagy 100 K lakbér, két öl fa, legeltetési jog, a mennyi egy ottani birtokost megillet; látogatási díj: nappal 40 fillér, éjjel 60 fillér; halottkémlési és husszemlélesi díjak.

Oklánd, 1902. július hó 22.

1—3

Szabady Tivadar,
főszolgabíró helyettes.

Egyedül valódi angol
Thierry A. gyógyszerész BALZSAMA.

Egészségügyi hatáság által megvizsgálva és ajánlva.
Az üvegek felszerelése a keresk. törvény mintavédelme alatt áll.

Allein echter Balsam
aus der Paracelsus-Anthek
A. Thierry in Pregrada
bei Rohitsch-Sauerbrunn.

E balzsam belsőleg és külsőleg használható. Ez: 1. Utólérhetetlen hatású gyógyszer a tüdőnek, a mellnek minden kóros állapotokban, enyhíti a hurutot, csillapítja a váladékot, véget vet a fájdalmas köhögésnek s kigyógyítja a legrégebb bajokat. 2. Kitűnő hatása van a torokgyulladás, rekedtség és a többi torokajajknál. 3. Alaposan elűzi a lázakat. 4. Meglepően gyógyítja a gyomor- s a bél-betegségeket és szagatásokat a testben. 5. Szelíden szabadítja a buskomorságtól s a hypochondriától, megisztítja a veséket, megemésztést. 6. Nagyszerű szolgálatokat tesz fogfájáskor, odvasfogaknál és szájbüfögést, a száznak s a gyomornak büzt. 7. Külsőleg csodálatos gyógyhatással bír a sebekre, új és régi forradásokra, orbáncz kiütést, varak, esetében megszünteti a fejfájást, zugást, szagatást, köszvényt, fülfájdalmat stb. Ügyeljünk mindig pontosan az itt látható zöld apácza védjegyre. Hamisítások Ausztria-Magyarország minden postaállomására bérmentve 12 kis vagy 6 dupla üveg 4 korona. Bosznia és Herzegovina részére 4 korona 40 fillér. Kevesebb nem küldetik széjjel. Szétküldés csak előrefizetés vagy előleg küldése mellett.

Miért szenved ön? holott minden féle és fajta, még oly régi sebre biztos gyógyulást talál és majdnem mindig elkerüli a fájdalmas és veszélyes operálást valamint amputálást

Thierry A. gyógyszerész egyedül valódi Centifolia-kenőcs
használatánál, rendkívül jó hatású, a sebek gyógyulásánál valamint a fájdalmak enyhítésénél utólérhetetlen. A valódi centifólium kenőcs alkalmazható: A gyermekágyasok rossz természetű mellbajainál, szoptatók mellkeményedése, a tej elapadásának, az orbáncznak eseteiben, tovesedéseknél, vágás, szúrás, lövés és ütés által előidézett sebeknél; az idegen testek, pl.: üveg, száalka, homok, tövis, serét stb. eltávolításánál; mindenféle daganat, kinövés, képződmény, karbunkulus és ráknál; végre pokolvar, körömfereg, körömgüles, a lábnek járásközben törést, tént kisebesülése, fagyás és égetés okozta sebek, a betegek és gyermekek fekvés általi ki-sebesülése, torokdaganat, meggyült vér, fülzugás stb., stb. eseteiben. — A szállítás kizárólag együtt 3 korona 60 fillér. Számos eredeti bizonyítvány rendelkezésre áll. Arra kérek mindenkit, hogy óvakodjék a hatáskülső hamisítások vesésétől s arra ügyelni, hogy a tégelybe van-e a fenti védjegyem és czégem: Thierry (Adolf) Limited gyógytára az „Orangyal Pregradában, égetve.

Ezen gyógyhatásukban fölülmulhatlan két szer nemcsak a romlásnak nincs kitéve, sőt ellenkezőleg, minél régebb, annál értékesebb és hathatósabb, nem árt sem a fagy, sem a forróság, tehát minden évszakban használható. Majdnem minden esetben segítenek és eredményesen feldicsért érték- és hatáskülső hamisított pótszereket venni, melyekért a pénz haszontalanul dobják ki, hanem mindig ezen régebbi kipróbált olcsó és megbízható, emellett teljesen ártalmatlan, világhírű szereket kell használni, melyeknek minden családban az eshetőségekre készenlében kellene lenni. Hol olyant nem kapunk, mely a valódiság minden jelét magán viseli, rendeljük meg egyszerűen direkte és czimezzük:

Thierry (Adolf) Limited „Orangyal-gyógyszertár” Pregrada Rohitsch-Sauerbrunn mellett. Központi raktár Budapesten Török F. gyógyszerertárban, Zágrábban Mittelbach S. gyógytárában és Bécsben Hradi L. gyógytárában.